

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

31 ianuarie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție
Completul de judecată, în componența:

Președinte – Țurcan Anatolie,
Judecători – Daguța Sergiu, Mânăscurtă Igor,

a judecat, fără citarea părților, recursul în anulare declarat de către condamnatul Arfir Dionis, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 10 octombrie 2022, în cauza penală în privința lui

Arfir Dionis xxxx

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 15.10.2020 – 05.05.2022;

Instanța de apel: 30.05.2022 – 10.10.2022;

Instanța de recurs: 17.01.2023 – 31.01.2024.

a c o n s t a t a t:

1. Prin sentința Judecătoriei Cahul, sediul Cantemir din 05 mai 2022, Arfir Dionis a fost recunoscut vinovat în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.264¹ alin.(1) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității în mărime de 220 ore, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport.

A fost respinsă solicitarea acuzatorului de stat privind încasarea din contul inculpatului în beneficiul statului a cheltuielilor judiciare.

2. Pentru pronunțarea sentinței, prima instanță a constatat că Arfir Dionis la 20 septembrie 2020, aproximativ la ora 20:25, deținând permis de conducere perfectat pe numele său cu nr.xxxx, categoriile ”B”, eliberat de către Republica Moldova, la data de 20 septembrie 2020, fiind în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat, a condus automobilul de model Ford Tranzit, cu numere de înmatriculare xxxx, prin s. Vîlcele r-nul Cantemir, prin ce a încălcat cerințele art.14 lit. a) al Regulamentului Circulației Rutiere potrivit căruia: „conducătorului de vehicul îi este interzis: să conducă vehiculul în stare de ebrietate...”, ca ulterior după ce a fost stopat pentru verificare de către angajații IP Cantemir, în timpul verificării s-a stabilit că la conducătorul auto persistă miros de alcool din cavitatea bucală, astfel fiind suspectat că a consumat băuturi

alcoolice și a condus vehiculul în stare de ebrietate alcoolică, acesta a fost supus testării alcoolscopice cu aparatul de tip "Drager-6810", care a afișat o concentrație a vaporilor de alcool în aerul expirat de 0,64 mg/l, ceea ce conform art.134¹² Cod penal corespunde stării de ebrietate cu grad avansat.

Acțiunile inculpatului Arfir Dionis au fost încadrate în baza art.264¹ alin.(1) Cod penal, conducerea mijlocului de transport de către o persoană care se află în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat.

3. Avocatul Barbarov Eduard în numele inculpatului, a contestat sentința cu recurs, solicitând casarea acesteia, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie încetat procesul penal în privința inculpatului Arfir Dionis, acuzat de săvârșirea infracțiunii de art.264¹ alin.(1) Cod penal, în temeiul existenței circumstanțelor care exclud tragerea la răspundere penală.

În motivarea recursului a invocat că procesul - verbal de constare a faptei din 20.09.2020 a fost întocmit în același timp cu procesul - verbal de ridicare a documentelor din 20.09.2020, respectiv ele sunt nule.

De asemenea, partea apărării a invocat dezacordul cu încheierea din 11.04.2022 prin care a fost dispusă aducerea silită a inculpatului în ședința de judecată, deoarece încheierea dată și alte materiale au fost emise după ce a fost finisată cercetarea judecătorească. Circumstanțele care exclud tragerea la răspundere penală a inculpatului, întrucât actele enunțate supra au fost întocmite la aceeași oră, respectiv procesul - verbal de constatare a faptului de conducere a mijlocului în stare de ebrietate exclude tragerea la răspundere în cazul în care acesta este nul, toate actele ulterioare sunt nule.

La fel, partea apărării a invocat că, în procesul studierii materialelor cauze penale, au fost depistate materiale care nu au fost examinate în timpul ședinței de judecată și care au fost anexate la dosar doar după ce a fost dispusă și pronunțată terminarea cercetării judecătorești și anume: nota informativă din 11.04.2022 de la administratorul clădirii Raicu Vasile și ofițerul superior SU Duhaniuc Veaceslav; raportul OSS a IP Cantemir Ursu Mihail, care a fost înregistrat la data de 11.04.2022; recipisă de la Arfir Dionis din 11.04.2022.

Prin urmare, consideră că a fost încălcată grav procedura de examinare inclusiv și dreptul la un proces echitabil, totodată și emiterea încheierii din 11.04.2022 de către instanța de judecată cu privire la aducerea forțată, deoarece a fost pronunțată terminarea cercetării judecătorești.

Totodată, instanța de judecată a aplicat în privința lui Arfir Dionis pedeapsa sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității pe un termen de 220 ore, în pofida faptului că pedeapsa prevede 200 ore de muncă neremunerată în folosul comunității.

4. Prin decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 10 octombrie 2022, a fost respins recursul declarat și menținută sentința primei instanțe fără modificări.

4.1. În motivarea soluției pronunțate, instanța de recurs a indicat că, prima instanță corect a stabilit fapta reieșind din probele anexate la dosar, just fiind încadrate acțiunile inculpatului Arfir Dionis în baza art.264¹ alin.(1) Cod penal - conducerea mijlocului de transport de către o persoană care se află în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat.

De asemenea, instanța de recurs a menționat că în ședința de judecată au fost verificate suplimentar probele cercetate în prima instanță, care au fost reținute la baza sentinței de condamnare în privința inculpatului Arfir Dionis, și anume: procesul-verbal

privind depistarea infracțiunii din 21.09.2020 (f.d.5); informația telefonică din 20.09.2020 (f.d.6); tichetul Drager ”6810”, test nr.3152 din 20.09.2020, prin care s-a constatat că în aerul expirat al cet. Arfir Dionis, la 20.09.2020, s-a stabilit concentrația vaporilor de alcool de 0,64 mg/l. (f.d.7); certificatul eliberat subofițerului de patrulare al Plutonului Cantemir, Leova al Batalionului patrulare Sud al INP al IGP, agent șef adjunct Miron Ilia, drept dovadă a faptului că a studiat Regulamentul cu privire la modul de utilizare a mijloacelor tehnice, inclusiv a mijloacelor de măsurare aparatajului medical din dotarea poliției aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1139 din 18.09.2003, de tip: “ИСКРА-1”, “ИСКРА-ВИДЕО”, și de testare alcoolscoptică “Drager 6810” și este admis la utilizarea acestora în procesul de depistare și documentare a cazurilor de depășire a vitezei stabilite și constatarea stării de ebrietate (f.d.8); procesul-verbal privind constatarea faptei de conducere a mijlocului de transport în stare de ebrietate alcoolică din 20.09.2020, prin care s-a constatat că în aerul expirat al cet. Arfir Dionis, s-a stabilit concentrația vaporilor de alcool de 0,64 mg/l, cu rezultatul dat cet. Arfir Dionis a fost de acord și nu a dorit colectarea probelor de sânge, fapt confirmat prin semnătura ultimului (f.d.9); procesul-verbal de ridicare a obiectelor și documentelor din 20.09.2020 prin care a fost ridicat permisul de conducere pe numele Arfir Dionis (f.d.10); explicațiile lui Arfir Dionis potrivit cărora ultimul a confirmat faptul că la 20.09.2020 a urcat la volanul automobilului de model Ford Tranzit n/î xxxx, la întrebările puse a comunicat că pe parcursul zilei a consumat băuturi alcoolice, după care a fost supus testului Drager, rezultatul fiind 0.64 mg/l. (f.d.12); declarațiile martorilor Veștiman Cătălin și Miron Ilie.

Analizând probele cercetate în cadrul primei instanțe, prin prisma prevederilor art.101 Cod de procedură penală, din punct de vedere a pertinentei, concludenții, utilității și veridicității, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, instanța de recurs a ajuns la concluzia că vinovăția inculpatului Arfir Dionis, în săvârșirea infracțiunii de conducerea mijlocului de transport în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat, a fost demonstrată, iar acțiunile acestuia corect fiind încadrate în baza art.264¹ alin.(1) Cod penal.

Argumentele părții apărării privitor la încetarea procesului penal în legătură cu existența circumstanțelor care exclud răspunderea penală, făcând miză pe nulitatea procesului verbal de constatarea faptului privind conducerea mijlocului de transport în stare de ebrietate alcoolică din data de 20.09.2020 și procesul verbal de ridicare a obiectelor și documentelor din data de 20.09.2020 pe motiv că aceste acte procesuale au fost întocmite concomitent (20:28–21:30, 21:09–21:10), circumstanță care în viziunea apărării duce la nulitatea actului procesual și respectiv constituie circumstanță care exclude atragerea la răspundere penală, instanța de recurs le-a respins ca neîntemeiate, deoarece suprapunerea de oră nu duce la nulitatea actelor invocate de apărare, în contextul în care Arfir Dionis a participat la întocmirea proceselor verbale, a dat explicații pe marginea cazului documentat, circumstanțe care confirmă că aceste acțiuni procesuale au avut loc. Mai mult, la luarea cunoștinței cu materialele urmăririi penale, nici inculpatul nici apărarea nu au invocat nulitatea actelor de procedură.

În acest sens, instanța de recurs a indicat că, până la terminarea urmăririi penale, partea apărării nu a invocat careva obiecții referitor la probele administrate de organul de urmărire, existența temeiului de nulitatea a actelor menționate, nu revine sub incidența prevederilor art.251 Cod procedură penală. Alte temeiuri de nulitate care ar fi

încadrate la art.251 Cod de procedură penală, nu au fost invocate și nici nu sunt constatate din oficiu.

Astfel, poziția apărării cu privire la existența circumstanțelor ce exclud tragerea la răspundere penală a inculpatului Arfir Dionis este una lipsită de suport probator în contextul în care actele procesuale invocate a fi nule, au fost întocmite cu participarea lui Arfir Dionis, mai mult că potrivit procesului verbal de informare cu privire la terminarea urmăririi penale și prezentarea materialelor de urmărire penală nici inculpatul Arfir Dionis nici apărătorul Barbarov Eduard nu au invocat careva cereri ori demersuri (f.d.50).

Nu pot fi reținute argumentele invocate de apărare precum că instanța de fond nu a ținut cont de faptul că Arfir Dionis la momentul stopării nu se considera în stare de ebrietate, că nu a cunoscut despre dreptul la contestare și să fie luate probe de sânge la instituția medicală, instanța de recurs a remarcat că conform procesului verbal privind constatarea faptei de conducere a mijlocului de transport în stare de ebrietate alcoolică din 20.09.2020, la rubrica mențiuni Arfir Dionis a indicat că este de acord cu rezultatul aparatului Drager, sânge nu dorește să fie colectat, respectiv lui Arfir Dionis i s-a adus la cunoștință dreptul de colectare a probelor biologice.

La fel, instanța de recurs a precizat că materialele cauzei atestă că inculpatul a fost verificat ca conducător al mijlocului de transport cu aparatul Drager a cărui rezultate nu au fost contestate, iar Arfir Dionis a fost de acord cu rezultatele obținute, fapt confirmat prin procesul verbal privind constatarea faptei de conducere a mijlocului de transport în stare de ebrietate alcoolică din 20.09.2020, prin care s-a constatat că în aerul expirat al cet. Arfir Dionis, s-a stabilit concentrația vaporilor de alcool de 0,64 mg/l în aerul expirat, fapt confirmat prin semnătura ultimului (f.d.09). La materialele cauzei lipsesc careva plângeri asupra aparatelor tehnice prin care a fost utilizat alcooltestul Drager, nu a fost contestată ordonanța prin care a fost anexat alcooltestul la materialele cauzei, lipsa plângerilor și la finisarea urmăririi penale și la prezentarea materialelor cauzei penale.

Astfel, instanța de recurs a conchis că probele administrate la materialele cauzei penale, demonstrează faptul că inculpatul a săvârșit infracțiunea incriminată.

Verificând legalitatea sentinței sub aspectul individualizării pedepsei penale stabilite inculpatului Arfir Dionis, instanța de recurs a menționat că, instanța de fond la stabilirea termenului pedepsei inculpatului a respectat prevederile de art.art.7, 75 Cod penal, aplicându-i acestuia o pedeapsă echitabilă și în limitele stabilite de sancțiunea normei de incriminare.

De asemenea, la soluționarea recursului, s-a menționat că, prima instanță corect a respins cererea acuzatorului de stat referitor la încasarea cheltuielilor judiciare, având în vedere faptul că nu au fost prezentate probe (înscrisuri, bonuri, facturi) ce ar justifica cerința de încasarea a sumei invocate.

5. Nefiind de acord cu decizia instanței de recurs, condamnatul Arfir Dionis, a declarat recurs în anulare, prin care a solicitat casarea deciziei instanței de recurs, cu transmiterea cauzei la rejudecare.

În argumentarea recursului în anulare, menționează că fapta incriminată lui Arfir Dionis privind conducerea mijlocului de transport în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat, a avut loc la 20.09.2020, iar, cauza s-a examinat la Curtea de Apel Cahul în ordine de recurs, cu pronunțarea deciziei la 10.10.2022.

Menționează că, infracțiunea prevăzută de art.264¹ alin.(1) Cod penal, prevedea o sancțiune sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității de la 200 la 240 de ore, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport.

Potrivit prevederilor art.16 alin.(2) Cod penal, infracțiuni ușoare se consideră faptele pentru care legea penală prevede în calitate de pedeapsă maximă pedeapsa închisorii pe un termen de până la 2 ani inclusiv.

Din textul art.60 alin.(1) lit. a) Cod penal, rezultă că persoana se liberează de răspundere penală dacă din ziua săvârșirii infracțiunii au expirat 2 ani de la săvârșirea unei infracțiuni ușoare. (2) Prescripția curge din ziua săvârșirii infracțiunii și până la data rămânerii definitive a hotărârii instanței de judecată.

6. Procurorul a depus referință privind opinia sa asupra recursului în anulare declarat, solicitând respingerea acestuia, cu menținerea hotărârii atacate, ca fiind legală și întemeiată.

7. Judecând recursul în anulare în raport cu materialele cauzei și motivele invocate, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că acesta urmează a fi admis, din considerentele ce succed.

Cauza penală se examinează în conformitate cu prevederile Codului de procedură penală până la intrarea în vigoare a legii nr.246 din 31.07.2023 pentru modificarea unor acte normative, inclusiv prin prisma legii nr.286 din 05.10.2023 pentru modificarea unor acte normative.

Potrivit art.453 Cod de procedură penală, hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei, în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată, inclusiv când Curtea Europeană a Drepturilor Omului informează Guvernul Republicii Moldova despre depunerea cererii.

În conformitate cu prevederile art.6 pct. 44), 452 alin.(1) și 453 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare de către condamnat în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată. Viciu fundamental în cadrul procedurii precedente, care a afectat hotărârea pronunțată, se consideră încălcarea esențială a drepturilor și a libertăților fundamentale ale omului.

Tot aici, completul de judecată consideră necesar de a face trimitere și la prevederile art.6 § 1, 3 lit. b) și c) CEDO, potrivit cărora orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Orice acuzat are, în special, dreptul să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale, să se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător ales de el.

Completul de judecată notează că, drept viciu fundamental în cadrul procedurii precedente care a afectat hotărârea pronunțată poate fi considerată încălcarea esențială a drepturilor și libertăților garantate de Convenția Europeană și reglementate de legislația națională prin lege procesuală sau prin lege materială.

Verificând argumentele invocate în conținutul recursului în anulare în raport cu materialele cauzei, completul de judecată constată că, la examinarea cauzei în ordine de recurs, instanța de judecată a comis erori de drept, manifestate prin ignorarea jurisprudenței CtEDO, a practicii judiciare unitare, precum și prevederilor legale care

vor fi menționate în motivarea acestei soluții ce urmează a fi expusă.

Curtea Europeană pentru Drepturile Omului, a reiterat cu diverse ocazii în constatările sale următoarele deziderate: „...rolul unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Mai mult, o decizie motivată oferă părții posibilitatea de a o contesta, precum și posibilitatea ca decizia să fie revizuită de către o instanță de recurs. Doar prin adoptarea unei decizii motivate poate avea loc un control public al administrării justiției (*a se vedea în cauza Suominen c. Finlandei, nr. 37801/97, §§ 34-38, 01 iulie 2003 și Hirvisaari c. Finlandei, nr. 49684/99, § 30, 27 septembrie 2001*)”.

Astfel, instanțele naționale sunt obligate să-și motiveze hotărârile pe cauzele penale, cu impunerea unui răspuns detaliat la fiecare argument important pentru rezultatul procesului, adică necesitatea unui răspuns special în hotărâre (*a se vedea cauza Hiro Balani c. Spaniei, nr. 303-A și 303-B, § 29 și, respectiv, § 27 din 09 decembrie 1994*).

Recapitulând esența cauzei penale deduse judecării, completul de judecată notează că, prin sentința primei instanțe, Arfir Dionis a fost recunoscut vinovat în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.264¹ alin.(1) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității în mărime de 220 ore, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport.

Fiind investită cu judecarea cauzei în procedura recursului declarat împotriva hotărârilor judecătorești pentru care nu este prevăzută calea de atac apelul, menținând sentința de condamnare în privința lui Arfir Dionis în baza art.264¹ alin.(1) Cod penal, instanța de recurs nu a ținut cont de faptul că a expirat termenul prescripției tragerii la răspundere penale, or, infracțiunea săvârșită de inculpat, prevede o pedeapsă sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității de la 200 la 240 de ore, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport.

Potrivit art.16 alin.(2) Cod penal, infracțiuni ușoare se consideră faptele pentru care legea penală prevede în calitate de pedeapsă maximă pedeapsa închisorii pe un termen de până la 2 ani inclusiv.

Art.60 alin.(1) lit. a) Cod penal stipulează că, persoana se liberează de răspundere penală dacă din ziua săvârșirii infracțiunii au expirat 2 ani de la săvârșirea unei infracțiuni ușoare. (2) Prescripția curge din ziua săvârșirii infracțiunii și până la data rămânerii definitive a hotărârii instanței de judecată.

Potrivit art.466 alin.(1), (2) pct. 6) Cod de procedură penală, hotărârea instanței de judecată într-o cauză penală devine executorie la data când a rămas definitivă. Hotărârea primei instanțe rămâne definitivă, la data pronunțării hotărârii prin care s-a respins recursul declarat împotriva hotărârilor menționate la pct.4., adică la data expirării termenului de recurs sau dacă apelul/recursul a fost respins.

La caz, data consumării infracțiunii săvârșite de inculpat se consideră 20 septembrie 2020.

Astfel, se atestă că, la data pronunțării deciziei din 10 octombrie 2022, termenul prescripției tragerii la răspundere penală pentru infracțiunea prevăzută la art.264¹ alin. (1) Cod penal a expirat, deoarece, începând cu 20 septembrie 2020 până la 10 octombrie 2022 s-a scurs un termen mai mare de 2 ani.

Pe cale de consecință, având în vedere împrejurările enunțate și încălcările nominalizate ale normelor procesual-penale, comise de instanța de recurs, se constată

că în speță a fost încălcat dreptul condamnatului Arfir Dionis la un proces echitabil, garantat de art.6 CEDO, fapt ce constituie un viciu fundamental care a afectat hotărârea contestată, adică reprezintă erori de drept care permit redeschiderea procesului penal în privința acestuia.

Completul de judecată accentuează că, nu poate fi pedepsită nici o persoană, în cazul că a intervenit o normă legală care înlătură posibilitatea aplicării unei pedepse penale (*nu există pedeapsă fără Lege*).

Instanța admite recursul în anulare, casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de recurs ordinar, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs în anulare. Or, nu-i posibil de verificat la etapa examinării recursului în anulare dacă - a fost sau nu a fost întreruptă curgerea termenului de prescripție.

La rejudecarea cauzei, instanța de recurs urmează să țină seama de împrejurările expuse, care au servit temei de casare a soluției adoptate și cu respectarea prevederilor art.436 Cod de procedură penală, să pronunțe o hotărâre legală, întemeiată și motivată, care să corespundă prevederilor art.449 Cod de procedură penală.

8. În conformitate cu prevederile art.art.457, 435 alin.(1), pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Admite recursul în anulare declarat de către condamnatul Arfir Dionis, casează integral decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 10 octombrie 2022, în cauza penală în privința lui Arfir Dionis xxxx, și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de recurs, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Președinte

Țurcan Anatolie

Judecători

Daguța Sergiu

Mânăscurtă Igor